

فرزندان خانواده مسلمان سرمایه های اجتماع هستند

فصل فرهنگی
حجرت الاسلام والمسلمین حسین ابراهیمی

خانواده یکی از واحدهای مهم تشکیل دهنده جامعه بزرگ است و انسجام و اهزمگسیختگی آن نقشی حیاتی در بستر جامعه دارد. در واقع سلامت فرد در بستر خانواده سالم تأمین می شود و سلامت اجتماع را وجود خانواده های سالم تأمین و تضمین می کند. عوامل گوناگونی در حفظ سلامت خانواده دخیل هستند که هیچ کدام را نباید از نظر دور داشت. وقتی سخن از سلامت خانواده می شود، هم سلامت روح مدنظر است و هم سلامت جسم. هم معنویت و اخلاق و خوراک های فرهنگی مؤثر مدنظر است و هم رعایت دستورات مختلف پزشکی و سلامت بدن و حفظ قوای جسمانی و شادابی جسم. پس به هیچ وجه نباید یک جانبه به این موضوع مهم نگریمست. همان طور که مشخص است، عناصر اصلی تشکیل دهنده خانواده زن و شوهر هستند و پس از آن در یک خانواده می تواند فرزند و خواهر و برادر وجود داشته باشد که هر کدام از این اعضای خانواده نقش ها و عنوان های مشخصی دارند که براساس این عنوان وظایف و حقوق مشخصی در خانواده خواهند داشت. امام سجاد^(ع) به پدر و مادر درباره فرزندان این گونه سفارش می کنند: «فرزند قسمتی از وجودتوست.

خوبی و بدی او با تو ارتباط پیدا می کند. پس در تربیت و راهنمایی او به پروردگارش و کمک به او در اطاعت از آموزه های الهی باید کوشا باشی. بنابراین با او چنان رفتار کن که در دنیا آثار نیک تربیت تو زیور و مایه سرافرازی تو باشد و در آخرت نیز بر اثر انجام وظیفه در پیشگاه خداوند شرمنده نباشی.» موضوع تربیت صحیح فرزندان اهمیت زیادی در رسیدن به خانواده ای سالم دارد و راه رسیدن به این تربیت صحیح در کنار آگاهی داشتن پدر و مادر از روش های درست تربیت، توجه به خاصیت الگوپذیری فرزندان است. یعنی مهم است که مثلاً پدر خانواده اهل خواندن نماز و نماز اول وقت باشد تا بتواند دیگر اعضای خانواده را به این امر مهم دعوت کند. خوب است بدانید نماز تنها موضوعی است که در قرآن کریم خداوند دستور داده است که ای پیامبر! خانواده ات را به آن امر کن و نیز فرموده است که در مسیر دعوت خانواده ات به نماز استقامت کن، اما همان طور که گفته شد، در این دعوت به خوبی، پدر و مادر باید عامل به این صفات نیکو باشند تا حرفشان مؤثر واقع شود و فرزندان از آن ها حرف شنوی داشته باشند. موضوع سلامت جسمانی نیز همین طور است. مثلاً موضوع مهم رعایت بهداشت فردی یا مسواک زدن که رعایت نکردن پدر و مادر، ضمن ایجاد بستر نامناسب برای رشد فرزندان، باعث می شود که آن ها نیز از این راه نیکو و مسیر سلامت دور شوند. صفات اخلاقی زیادی وجود دارد که بستر متصف شدن به آن ها خانواده است. از صفت مهم مسئولیت پذیری تا خوش رویی و صفت زیبایی ایثار. مواردی است که در بستر خانواده سالم به وجود می آید. البته یکی از تذکرات مهم، رعایت حد تعادل در این موارد است. افراط و تفریط در همه این موارد، سلامت خانواده را به مخاطره می افکند، مانند موضوع غم و شادی. آدم سالم و خانواده سالم نباید پیوسته غمگین باشد و حالت کسالت و پریشانی و آشفتگی داشته باشد، بلکه در خانواده سالم در کنار تفریحات سالم، باید بستر و برنامه شادی های حلال وجود داشته باشد تا در سایه این تربیت صحیح و این رعایت حد تعادل، فرزندی که در این خانواده تربیت می شود، بتواند سرمایه ای برای ایجاد جامعه ای سالم باشد، ان شاء الله...

حجر اسماعیل

مقبره هاجرو اسماعیل کنار خانه خدا

حجر اسماعیل جایی بین دیوار کعبه و دیواری نیم دایره ای و سفید رنگ است، با عرض تقریباً ۱۰ متری که حد فاصل بین رکن عراقی (یکی از چهار گوشه کعبه) تا رکن شامی را شامل می شود. در تاریخ آمده که حضرت اسماعیل فرزند حضرت ابراهیم در همین قسمت کعبه زندگی می کرده است و گویا خیمه ای برای خودش داشته که به همراه مادرش هاجر در این قسمت دیوار کعبه زندگی می کردند. بعد از مرگ هم در همین مکان به خاک سپرده شدند. امام جعفر صادق^(ع) فرموده اند: «الْحِجْرُ بَيْتُ إِسْمَاعِيلَ وَ فِيهِ قَبْرُ هَاجَرَ وَ قَبْرُ إِسْمَاعِيلَ»، (۱۶) «حجر، خانه اسماعیل و محل دفن هاجر و اسماعیل است.» حجر اسماعیل یادگار زمان ابراهیم و اسماعیل و مدتی بعد از ساخت بنای کعبه است، بنابراین قدمت و پیشینه آن به زمان بنای کعبه به دست حضرت ابراهیم می رسد. در برخی از روایات آمده است که پیامبران زیادی در اینجا دفن شده اند. گویا برای اولین بار، منصور عباسی حجر اسماعیل را با سنگ های سفید پوشاند. بعد از آن در دوره مهدی و نیز هارون الرشید عباسی این سنگ ها تعویض و بازسازی شدند. این سنگ ها دیواری با ارتفاع ۱۳/۰ متر که قوسی شکل بوده را ساخته اند و نامش راحجر اسماعیل گذاشته اند. اگر بخواهیم دقیقش را بگوییم حالا حجر اسماعیل جزئی از بنای کعبه است. اصلاً دلیش همین است که نمی شود در این قسمت طواف کرد، طواف کنندگان باید دور بزنند و بروند از پشت این دیوار بچرخند و به طوافشان برسند. روزی هاجر با فرزندش اسماعیل به خدا پناه برد و حالا خدا خواسته که هاجر و اسماعیل همچنان در پناهاش بمانند.

حضرت معصومه (س)، فاطمه دوم

باشرحی درباره قم، حوزه علمیه، مسجد جمکران وامام زادگان قم

محمد محمدی اشتهاردی با تألیف اثری در خور توجه به بررسی زندگی حضرت معصومه^(س) پرداخته است. حضرت فاطمه معصومه^(س). دختر امام موسی بن جعفر^(ع) بنا به گفته معروف اول ذیقعدۀ سال ۱۷۲ق در چشم به جهان گشود. تاریخ تولد آن حضرت برای اولین بار در کتاب وسیلة المعصومیة، ص ۶۵، به نقل از کتاب نزهه الابرار، نسب اولاد الائمة الاطهار ذکر شده است. مکان بزرگ شدن آن حضرت در مدینه بوده است تا آنکه در سال ۲۰۱ق که برادر بزرگوارشان، حضرت امام رضا^(ع)، در خراسان به سر می برد، مسافرت تاریخی خود را برای دیدار آن حضرت آغاز کرد ولی در نیمه راه در شهر قم بیمار شد و در ۱۲ ربیع الثانی ۲۰۱ق به ندای رب لبیک گفت. این اثر را انتشارات اخلاق در ۳۰۲ صفحه چاپ و منتشر کرده است. این کتاب در ۳ فصل به ترتیب زیر تنظیم شده است: ۱- تاریخچه قم و برخاستگان آن و حوزه علمیه ۲- زندگی نامه حضرت معصومه^(س) از آغاز تا شهادت، چند کرامت از دیدگاه حضرت معصومه^(س)، سیر تاریخی بارگاه حضرت معصومه^(س) به طور کوتاه ۳- مسجد جمکران، امام زادگان و مکان های دیدنی قم.

بگو: پناه می برم به پروردگار سپیده صبح

سوره فلق، آیه ۱
ترجمه آیت الله مکارم شیرازی

گفت و گو

اخلاق موضوعی است که بسیار بر آن تأکید شده است، به طوری که راز اجتماع و روی آوری مردم به سوی رسول خدا^(ص)، همین ویژگی اخلاقی و لطافت طبع آن حضرت بوده است، به گونه ای که خدای تعالی فرمود: ای پیامبر، تو اگر دارای اخلاقی تندّی بودی هیچ کس به گرد وجود تو جمع نمی شد و همه از اطرافت پراکنده می شدند (آل عمران/ ۱۵۹). بدین سان در خواهیم یافت که اخلاق موضوعی است که انسان باید آن را در عمل ببیند و آن را در عمل کسب کند، این گونه نیست که اخلاق در زبان جاری باشد و درس دادنی، بلکه اخلاق باید درس گرفتنی باشد هم از عمل و هم در عمل. مرحوم آیت الله میرزا جواد آقا تهرانی یکی از نوادر روزگار معاصر ما بود. در این میان به سراغ دکتر هادی رستگار مقدم رفته ایم که درباره ویژگی های اخلاقی این عارف بزرگ مواردی را بازگو کنند.

● درس ادب و اخلاق
این نویسنده و پژوهشگر علوم دینی با بیان اینکه درباره مرحوم آیت الله میرزا جواد آقا تهرانی مطالب بسیار زیادی مطرح می شود درباره ابتدای آشنایی شان با این عارف بزرگ گفت: ایشان در مشهد وجودشان بسیار بابرکت و خیر بود. در اوان طلبگی خود از طرف مدرسه ای که تحت نظر مرحوم حضرت آیت الله مروراید که خدایش رحمت کند به درس اخلاقی ایشان در منزلشان مراجعه می کردم. ایشان من را به جلسات درس اخلاقی میرزا جواد آقا تهرانی هدایت کردند. به امید اینکه از دانش

و علم ایشان بهره ببریم. همین طور هم شد، چرا که در مجلس درس ایشان، آنچه ما از زبانشان می شنیدیم، در عملشان مشاهده می کردیم و اگر روزی ما گفتار ایشان را از یاد می بردیم، ممکن نبود که رفتار ایشان را از یاد ببریم. خاطرم هست در جلسه دوم در ابتدای ورودمان مرحوم آقا میرزا از جابر خاست و مدتی به اتفاق تشریف نیاوردند بعد از اتمام درس که اراده بازگشت داشتیم، ناگهان متوجه شدیم کفش ها هم جفت شده و در سایه قرار داده شده بود. کسی از شاگردان از ایشان اعتذار و قدردانی می کرد و ایشان در پاسخ فرمودند که دوست نداشتم کفش هایتان در آفتاب باشد و در بازگشت پاهایتان آزرده شود.

● در کلام دیگران

دکتر رستگار مقدم افزود: ایشان در بین شاگردان و نزدیکان نشان به عنوان نمونه ای برای آموزش عملی اخلاق معروف بودند. دستیابی به ابعاد زندگی و سلوک ایشان را باید از شاگردان ایشان سراغ گرفت که بخش اعظمی از ایشان به رحمت خدا رفته اند و البته کسانی هستند که با یک واسطه خاطراتی را از آن مرد خدا به یاد دارند و خود او را درک کرده و از فیض وجودش بهره

بگو: پناه می برم به پروردگار سپیده صبح

سوره فلق، آیه ۱
ترجمه آیت الله مکارم شیرازی

گفت و گو

اخلاق موضوعی است که بسیار بر آن تأکید شده است، به طوری که راز اجتماع و روی آوری مردم به سوی رسول خدا^(ص)، همین ویژگی اخلاقی و لطافت طبع آن حضرت بوده است، به گونه ای که خدای تعالی فرمود: ای پیامبر، تو اگر دارای اخلاقی تندّی بودی هیچ کس به گرد وجود تو جمع نمی شد و همه از اطرافت پراکنده می شدند (آل عمران/ ۱۵۹). بدین سان در خواهیم یافت که اخلاق موضوعی است که انسان باید آن را در عمل ببیند و آن را در عمل کسب کند، این گونه نیست که اخلاق در زبان جاری باشد و درس دادنی، بلکه اخلاق باید درس گرفتنی باشد هم از عمل و هم در عمل. مرحوم آیت الله میرزا جواد آقا تهرانی یکی از نوادر روزگار معاصر ما بود. در این میان به سراغ دکتر هادی رستگار مقدم رفته ایم که درباره ویژگی های اخلاقی این عارف بزرگ مواردی را بازگو کنند.

● درس ادب و اخلاق
این نویسنده و پژوهشگر علوم دینی با بیان اینکه درباره مرحوم آیت الله میرزا جواد آقا تهرانی مطالب بسیار زیادی مطرح می شود درباره ابتدای آشنایی شان با این عارف بزرگ گفت: ایشان در مشهد وجودشان بسیار بابرکت و خیر بود. در اوان طلبگی خود از طرف مدرسه ای که تحت نظر مرحوم حضرت آیت الله مروراید که خدایش رحمت کند به درس اخلاقی ایشان در منزلشان مراجعه می کردم. ایشان من را به جلسات درس اخلاقی میرزا جواد آقا تهرانی هدایت کردند. به امید اینکه از دانش

و علم ایشان بهره ببریم. همین طور هم شد، چرا که در مجلس درس ایشان، آنچه ما از زبانشان می شنیدیم، در عملشان مشاهده می کردیم و اگر روزی ما گفتار ایشان را از یاد می بردیم، ممکن نبود که رفتار ایشان را از یاد ببریم. خاطرم هست در جلسه دوم در ابتدای ورودمان مرحوم آقا میرزا از جابر خاست و مدتی به اتفاق تشریف نیاوردند بعد از اتمام درس که اراده بازگشت داشتیم، ناگهان متوجه شدیم کفش ها هم جفت شده و در سایه قرار داده شده بود. کسی از شاگردان از ایشان اعتذار و قدردانی می کرد و ایشان در پاسخ فرمودند که دوست نداشتم کفش هایتان در آفتاب باشد و در بازگشت پاهایتان آزرده شود.

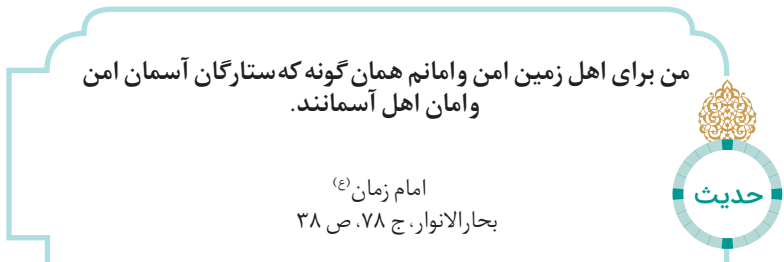
● در کلام دیگران

دکتر رستگار مقدم افزود: ایشان در بین شاگردان و نزدیکان نشان به عنوان نمونه ای برای آموزش عملی اخلاق معروف بودند. دستیابی به ابعاد زندگی و سلوک ایشان را باید از شاگردان ایشان سراغ گرفت که بخش اعظمی از ایشان به رحمت خدا رفته اند و البته کسانی هستند که با یک واسطه خاطراتی را از آن مرد خدا به یاد دارند و خود او را درک کرده و از فیض وجودش بهره

عشق خواهر به برادر

روایتی از حرکت حضرت معصومه(س) به ایران

شده است، هر چند حقیقت دیگری نیز در این حرکت نهفته بود که این حرکت، هجرت معنی دار و عظیم حضرت معصومه^(س) برای حمایت از ولایت امام علی بن موسی الرضا^(ع) و تقویت مسئله رهبری بود که در ظاهر به صورت سفر برای دیدار برادر مطرح می شد. درباره سفر حضرت معصومه^(س) به ایران مطالب مختلفی گفته شده است، ولی در این باره بهترین و اصیل ترین مدارک، تاریخ قدیم قم است که در قرن چهارم نگاشته شده است. در این کتاب آمده است: «حضرت رضا^(ع) به دعوت مأمون سال ۲۰۰ هجری از مدینه به خراسان آمد، حضرت معصومه سال ۲۰۱ برای دیدار برادر، از مدینه رهسپار خراسان شد (ناگفته پیداست که در این سفر دور، گروهی از برادران و خدمتکاران همراه حضرت معصومه^(س) بوده اند) وقتی که به ساوه رسیدند، حضرت معصومه^(س) بیمار شد. آن حضرت پرسید: از این

من برای اهل زمین امن وامانم همان گونه که ستارگان آسمان امن وامان اهل آسمانند.

امام زمان^(ع)

بجارا الانوار، ج ۷۸، ص ۳۸

میرزا جواد آقا تهرانی (ره) نمونه عملی درس اخلاق

وارد می شدیم ایشان برمی خاستند و بدون اینکه به ما اشاره ای کنند، می گفتند بهتر است یک تجدید وضویی هم انجام بدهیم و برمی خاستند و برای تجدید وضو می رفتند. ما هم به تبع می رفتیم وضو می گرفتیم، اما ایشان به هیچ عنوان تذکری نمی دادند.

● مردم داری در منش ایشان

این نویسنده درباره رفتار میرزا جواد آقا با مردم چنین توضیح داد: ایشان به سادات بسیار علاقه مند و سادات مورد احترام ایشان بود. ایشان معمولاً کارهای خودشان را خودشان انجام می دادند، حتی شما مقابل منزل ایشان می رفتید، ایشان خودشان در را باز می کردند. درباره مردم هم بسیار پیگیر مشکلات مردم بودند و حتی در بیماری های سخت مردم به سراغ ایشان می رفتند و ایشان هر چه از دستشان برمی آمد برای رفع مشکلات مردم می کردند. در مجالس تا می توانستند حضور پیدا می کردند و این طور نبود که تنها مجالس علما حاضر شوند که در بین مردم عادی هم حاضر می شدند و چنانچه دعوتی از ایشان می شد، می پذیرفتند.

او در پایان با اشاره دوباره به تأثیر اخلاقی ایشان در بین شاگردانشان گفت: همان طور که گفتیم به جز تأثیر علمی، بیشترین تأثیرگذاری شان به همان حیثیت اخلاقی شان بازمی گشت. درباره اخلاقیات ایشان آن قدر سخن هست که می توان روزهای بسیاری را به آن اختصاص داد، اما در همین فرصت اندک آنچه را که مقدور بود بیان کردیم و از شما هم برای فراهم آوری این فرصت و زمینه برای بازخوانی زندگی و اندیشه ایشان سپاسگزاریم و ان شاء الله... خداوند به شما برکت بدهد.

منور ساخت... خانه موسی بن خزرخ که محل فرود آمدن حضرت معصومه^(س) است. در آن روز در منتهی الیه سمت جنوب غربی شهر قم بوده ... امروزه در محله «میدان میر» محلی است به نام ستیه که مسجد و مدرسه ای در اطراف آن بنا کرده اند و از قدیم الایام سینه به سینه رسیده است که این مکان جای فرود آمدن حضرت فاطمه معصومه^(س) است. سعودی، علی بن حسین، مروج الذهب، قم، منشورات دارالهیجره، ج ۳، ص ۳۳۶. محمدی، اشتهاردی، محمد، حضرت معصومه فاطمه دوم، قم، علامه، ۱۳۷۵، ص ۱۱۹، ۱۱۸، فقیهی، علی اصغر، تاریخ مذهبی قم، حکمت، ۱۳۵۰، ص ۸۵-۸۶. یوسفی، یوسف علی، شهیده غربت، قم، کوثر، ۱۳۸۶، چاپ اول، ص ۷۴ به نقل از نرم افزار نجوم اسلامی. ۱۹۵ هجری شمسی شهر قم را با قدم مبارکش

مکان تا قم چقدر راه است؟ عرض کردند: ده فرسخ. به خدمتکار دستور دادند که به جانب قم رهسپار شوند، به این ترتیب به قم آمد و به منزل موسی بن خزرخ بن سعد اشعری که از اصحاب امام رضا^(ع) بود، وارد شد. به این نکته باید توجه داشت که از همان قرن اول هجری، تشیع در قم رواج یافته بود و این شهر از سوی امامان شیعه به عنوان پناهگاه شیعه محسوب می شد و خیل عظیمی از پیروان اهل بیت (علیهم السلام) را در خود جای داده بود. از جمله این پیروان اهل بیت^(ع)، خاندان اشعری بودند، و ورود حضرت معصومه^(س) به قم تقریباً در ۲۳ ربیع الاول سال ۲۰۱ هجری بوده است. یوسف علی یوسفی می نویسد: «حضرت معصومه^(س) روز یکشنبه ۲۳ ربیع الاول سال ۲۰۱ هجری قمری برابر با اول آبان ماه ۱۹۵ هجری شمسی شهر قم را با قدم مبارکش